

Рішення
разової спеціалізованої вченої ради
про присудження ступеня доктора філософії

Здобувач ступеня доктора філософії Арапакі Марина Володимирівна, 1965 року народження, громадянка України, освіта вища: закінчила у 1991 р. Одеський державний університет імені І. І. Мечникова зі спеціальності англійська мова і література, кваліфікація – філолог. Викладач; у 2010 р. – Одеський національний морський університет зі спеціальності Правознавство, кваліфікація – юрист-правознавець, виконала акредитовану освітньо-наукову програму 033 Філософія.

Разова спеціалізована вчена рада, утворена наказом ректора Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» Міністерства освіти і науки України, м. Одеса, від «01» листопада 2024 року № 360 у складі:

Голови разової

спеціалізованої вченої ради – Зої Атаманюк, д. філософ. н., професора, доцента кафедри філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Рецензентів –

Юлії Добролюбської, д. філософ. н., професора, професора кафедри всесвітньої історії та методики її навчання Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»,

Віри Окорокової, д. філософ. н., професора, професора кафедри всесвітньої історії та методики її навчання Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Офіційних опонентів –

Віталії Готинян-Журавльової, д. філософ. н., доцента, завідувача кафедри культурології Одеського національного університету імені І. І. Мечникова,

Юлії Шабанової, д. філософ. н, професора,
професора кафедри музикознавства,
композиції та виконавської майстерності
Дніпровської академії музики

на засіданні «20» грудня 2024 року прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 03 «Гуманітарні науки» Марині Арапакі на підставі публічного захисту дисертації «Культурна маргінальність у соціальному та віртуальному просторі сучасного суспільства» за спеціальністю 033 – філософія.

Дисертацію виконано в Державному закладі «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», Міністерство освіти і науки України, м. Одеса.

Наукові керівники: Євген Борінштейн, д. філософ. н, професор, Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», завідувач кафедри філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності; Мар'яна Пальчинська, д. філософ. н, професор, Державний університет інтелектуальних технологій і зв'язку, завідувач кафедри соціально-гуманітарних наук.

Дисертацію подано у вигляді спеціально підготовленого рукопису, що містить нові науково-обґрунтовані результати проведених здобувачем досліджень, а саме: вперше здійснено комплексне дослідження культурної маргінальності у соціальному та віртуальному просторі відповідно до особливостей сучасного суспільства, що дозволило дослідити ті видозміни, яким підпорядковується культурне життя; розглянуто багатоаспектність культурної маргінальності в умовах віртуалізації суспільства, що підпорядковується трансформаціям під впливом віртуалізації та інформатизації, ставить питання про кризу традиційної типології витворів мистецтва. Конвергенція культури та комп'ютерних технологій обумовила виникнення нових видів мистецтва, що наявні лише у віртуальному просторі (наприклад, віртуальних культурних проєктів, віртуальних перфомансів, процесинг-арту, інтер медіа-арту та ін.); особливості віртуального культурного простору сучасного українського суспільства, що використовується у створенні нової морально-етичної системи комунікації, в рамках чого розвивається концепція неогуманізму. В системній площині культурної маргінальності зростає роль недискурсивного знання, що допомагає розвитку творчої особистості, підвищує значення мультикультуралізму та толерантності, посилюється роль постматеріальних цінностей індивідуальної свободи; надано визначення віртуального культурного проєкту як комплексу дій, що реалізуються виключно у віртуальному просторі або спрямовані на інтернет-користувачів, результати якого впливають на соціокультурний

простір сучасного суспільства та надають додаткові можливості для задоволення культурних потреб. Уточнено: особливості віртуального простору як невід'ємної складової соціального простору сучасного суспільства. Під впливом віртуального простору видозмінюється культура та культурна діяльність. Аналізуючи соціокультурну ситуацію в сучасному суспільстві, слід зазначити, що виникнення віртуального простору призвело до формування кіберкультури, яка припускає наявність специфічних, маргінальних за своєю сутністю світоглядних орієнтирів; особливості культурної маргінальності в сучасних соціокультурних умовах, яке базується, переважно, на необхідності альтернативного культурного розвитку техно-інформаційної цивілізації та запереченні глобальних універсалістських моделей розвитку суспільства; специфіку трансформації соціального простору сучасного суспільства від соціального до віртуального. Сучасна техно-інформаційна цивілізація зазнала суттєвого впливу на життєдіяльність ключових елементів суспільства, зокрема на культуру та мистецтво, оскільки змістовно змінюється система ціннісних орієнтацій, що визначає форми соціокультурної взаємодії особистості. Це створює свого роду культурну дихотомію, оскільки включає сукупність норм і правил, що відтворюються виключно у віртуальному просторі, і водночас іншу сукупність, реалізовану за умов реального соціального буття. Набуло подальшого розвитку: аналіз соціального простору в умовах соціокультурних трансформацій, що дозволило дослідити ті видозміни, яким підпорядковується культура. З одного боку, вона постає у якості результатів суспільної діяльності, з другого – культура є регулятором цієї діяльності, формуючи певну систему норм та цінностей віртуального простору; виявлення специфічних проявів культурної маргінальності в соціальному просторі інформаційного суспільства. Умови, що виникли в результаті глобалізації, інформатизації та інших трансформаційних процесів, зумовили зміну світоглядних орієнтирів і філософію культурної маргінальності, яка відображає культурну маргінальність як один із проявів відчуження особистості в умовах дегуманізації суспільства; аналіз культурної маргінальності як складного соціального явища, що має свої особливості в умовах техно-інформаційної цивілізації та зумовлює необхідність дослідження культурної маргінальності в комплексі загальних проблем суспільного розвитку. Практичне значення одержаних результатів полягає у тому, що деякі положення та висновки кваліфікаційної роботи розширюють простір для подальшого теоретичного дослідження динаміки трансформаційних процесів під впливом віртуального простору та можуть бути використані при вивченні проблем культури та культурної маргінальності та вибіркових дисциплін у закладах вищої освіти, де розглядаються проблеми розвитку суспільства, складанні підручників, монографій та навчальних посібників із соціальної філософії та інших навчальних дисциплін, в яких розглядаються соціально-філософські аспекти відтворення культури у

соціальному та віртуальному просторі. Отримані результати мають істотне значення для галузі знань 03 «Гуманітарні науки».

Здобувачка має 9 публікацій за темою дисертації, із них 5 статей в наукових фахових виданнях України, 1 – у науковому зарубіжному виданні, 3 праці апробаційного характеру. Вимоги пунктів 8, 9 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії) дотримано.

1. Арапакі М. В. (2022) Напрями наукового аналізу поняття «культурна маргінальність». *Наукове пізнання: методологія та технологія*. № 2(50). 2022. С. 4-13.

DOI <https://doi.org/10.24195/sk1561-1264/2022-2-1>

2. Арапакі М. В. (2022). До питання про генезу поняття «культурна маргінальність». *Перспективи. Соціально-політичний журнал*. Випуск N 1. 2022. С. 54-64.

DOI <https://doi.org/10.24195/spj1561-1264.2022.1.8>

3. Арапакі М. В. (2021). Культура у соціальному просторі сучасного суспільства. *Перспективи. Соціально-політичний журнал*. Випуск №4. 2021. С. 72-80.

DOI <https://doi.org/10.24195/spj1561-1264.2021.4.9>

4. Арапакі М. В. (2023). Філософія культурної маргінальності у контексті трансформацій соціального простору сучасного суспільства. *Науково-теоретичний альманах «Грані»*. Том 26. № 5. 2023. С.165-171.

DOI: <https://doi.org/10.15421/1723118>

У дискусії взяли участь голова і члени разової спеціалізованої вченої ради:

1. З. М. Атаманюк, доктор філософських наук, професор, Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», доцент кафедри філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності – голова ради.

Зауважень немає.

2. Ю. А. Добролюбська, доктор філософських наук, професор, Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», професор кафедри всесвітньої історії та методики її навчання – рецензент.

Зауважень немає.

3. В. В. Готинян-Журавльова, доктор філософських наук, доцент, Одеський національний університет імені І. І. Мечникова, завідувач кафедри культурології – офіційний опонент.

Зауважень немає.

4. Ю. О. Шабанова, доктор філософських наук, професор, Дніпровська академія музики, професор кафедри музикознавства, композиції та виконавської майстерності – офіційний опонент.

Зауважень немає.

5. В. В. Огорокова, доктор філософських наук, професор, Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», професор кафедри всесвітньої історії та методики її навчання – рецензент.

Зауважень немає.

Результати відкритого голосування:

«За» 5 (п'ять) членів ради,

«Проти» 0 (нуль) членів ради.

На підставі результатів відкритого голосування спеціалізована вчена рада присуджує Марині Арапакі ступінь доктора філософії з галузі 03 «Гуманітарні науки» зі спеціальності 033 Філософія.

Відеозапис трансляції захисту дисертації додається.

Голова разової спеціалізованої

вченої ради

 Зоя АТАМАНЮК

Відповідальна особа

 Ірина КНЯЖЕВА

